

Hanen

NR. 1. 1973.

ORGAN FOR STØVRING KOMMUNES LOKALHISTORISKE FORENING

Den lokalhistoriske interesse er i dette århundrede blomstret frem med stor styrke. Utallige lokalhistoriske værker har de sidste par menneskealdre set dagens lys, lokalhistoriske foreninger er blomstret op, og mere end 100 lokalhistoriske arkiver fungerer nu rundt omkring i landet, foruden at landsarkiverne kan melde om besøg af studerende i en mængde som ingensinde før.

Da STØVRING KOMMUNES LOKALHISTORISKE FORENING blev stiftet på Hjedebæk kro den 5. september i år, var det derfor en naturlig linie, der blev videreført, og det er vores opfattelse, at interessen for foreningen har været stor. Siden stiftelsen har vi mere end fordoblet vort medlemstal, og selvom man vel ikke skal forvente at en forening, der beskæftiger sig med historie, har noget synderligt højt medlemstal, så er vi dog i dag godt tilfredse.

Og hvorfor skulle egentlig ikke netop folk i HIMMERLAND være historisk interesserede? Cimbrerne drog vel ud herfra, og da man i foråret arrangerede en udstilling på Øster Hornum skole af gamle ting fra sognet, så var der en interesse herfor, så man måtte forbavses.

Når foreningen nu udsender dette skrift - eller blad - så er det dels for at bringe HISTORISK NYT, dels for at stimulere den historiske interesse i kommunen, og endelig for at prøve at kommunikere (som det så smukt hedder på nudansk) med medlemmerne.

Vi tør sikkert love, at dette skrift vil udkomme særdeles uregelmæssigt, og at det foreløbigt vil fremkomme i primitiv form, men at det forhåbentligt vil være foreningens medlemmer til glæde.

Med disse ord vil vi ønske vore medlemmer et godt nytår, - forhåbentligt bedre end det ser ud til for øjeblikket.

DEN ENSOMME KIRKE FORTÆLLER

Kører man en vinterdag fra Støvring til Skørping, vil man ikke kunne undgå at opdage Buderup gamle kirke. Det er, som om den har givet vejen netop den udformning for at blive lagt mærke til, for at sige, at her står jeg og fortæller historie, hør blot:

De gamle kvadre og de runde buer siger os, at her har den stået siden ca. 1200, sikkert endda tidligere, og dens mange tilbygninger fortæller, at den har oplevet bedre tider, tider, da livet pulserede lige omkring den.

Noget af det første, der har undgået glemselen, er at Gro Vind, enke efter Esbern Vognsen (Udsen) i 1268 testamenterer gården "Buderupholm" til sin søster Bodil Vind. Arven måtte hun dog dele med nonneklostret i Ålborg og Hundslund kloster (senere Dronninglund). Dette testamente er sikkert årsag til, at gården forsvandt for en tid, og vi må formode, at der i den følgende tid har levet mindre navnkundige bønder omkring kirken, ligesom gårdene har haft en mindre størrelse.

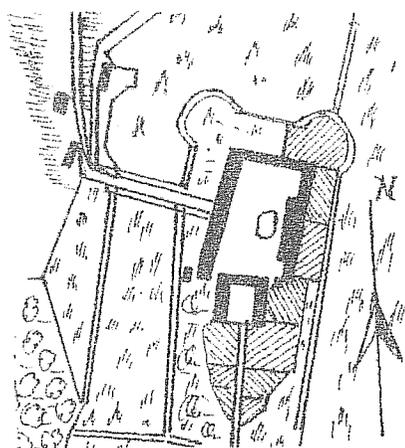
I det næste hundrede år er det, som om landet har ligget i en sygdomstilstand, hvor den sorte død og de tyske grevers besættelse af Danmark tappede kræfterne ud af befolkningen, og først i sidste halvdel af 1300-tallet har den gamle ærverdige nyt at fortælle.

Denne gang er det ganske vist ikke sognets egne beboere, der tegner billedet, men slottet "Egholm" på den anden side af åen. Det første, vi får at vide om denne borg, er, at den har været ejet af Hartvig Pogwisch, der 1372 sælger den til Peder Lykke, efter hvem den et år senere arves af sønnen Iver Lykke. Ham kunne der fortælles meget om, men her skal kun nævnes, at han i 1374 sælger "Egholm" til Valdemar Atterdag, hvorefter han bliver høvedsmand på "Egholm", en stilling han beholder under Dronning Margrethe, til hvem han bekræfter skødet i 1383. Han bliver iøvrigt en af hendes håndgangne mænd og høvedsmand på Skanderborg slot. Omkring 1390 bliver han sagt op som høvedsmand på "Egholm", og i 1391 forærer dronningen "Egholm" til Vor Frue Kloster i Ålborg, mod at klostret lover at læse messer for hende og hendes familie samt rive slottet ned.

Man kan undre sig over, at dette bygningsværk, fra hvis øverste stokværk man skulle have kunnet se byportene ved Ålborg, skulle rives ned. Forklaringen må sikkert søges dels i, at borgerne omkring Rold skov var rene røverreder, og dels i, at de forskellige herremænd ud fra disse borgede bekrigede hinanden, hvorfor dronningen prøvede at komme uvæsenet til livs ved køb og nedrivning af borgene.

Til "Egholm" slot hørte gården "Tersted", der fungerede som avlsgård for slottet, og hvortil der hørte en teglovn, hvilket senere gav anledning til, at gården fik navnet "Teglgård". Den hørte i mange år under klostret i Ålborg, men ved reformationen kommer den under kronen og er i lange perioder bopæl for herredsfogederne i Hellum herred.

I 1663 sælges den til Mogens Friis og i de følgende 120 år skifter den ofte ejer. Den er i den tid fæstet til en lang række bønder, og det vil føre for vidt her at komme ind på alle disse

BUDERUPHOLM, plan over gården 1814.

ejere og fæstere. Kun skal det nævnes, at den 1783 købes af Niels Bjørn til Buderupholm, med hvilken den i lang tid følger.

Men hvad med familien Lykke? Den finder vi igen i Buderup, hvor Iver Lykke allerede i 1373 var ejer af 3 gårde, og han er sikkert efter opsigelsen fra "Egholm" flyttet til en af disse. At Buderup på den tid også har haft andre beboere, bekræftes flere gange i løbet af 1400-tallet, bl.a. har præstegården ligget sydøst for kirken, men det ligger nær at antage, at flere af gårdene er blevet i familien Lykkes eje, selv om Iver Lykkes linie uddør med hans børn, mens hans søstres børn antager navnet og til dels også adelsvåbenet (det sorte møllehjul på sølvbund). I hvert fald ved vi, at Ivers søsters slægtning, Joachim Lykke, i 1525 ejede en del gods i og omkring Buderup. En del deraf har han selv købt, men han har sandsynligvis arvet mindst to gårde.

Hans søn Iver fortsætter med at sammenkøbe mere jord, idet 2 i Buderup sogn og sikkert også præstegården er købt til, og præsten forflyttet til Julstrup. Der er hermed sammenkøbt mindst 7 gårde i Buderup, og Ivers søn Christoffer mener dermed at have grundlag for at bygge sig en herregård. Denne bliver bygget i skoven syd for kirken, og med den dukker navnet Buderupholm op igen, mens den gamle landsby Buderup hermed tilsyneladende er bukket under. Forøvrigt har gården tilliggende i mange omkringliggende sogne, selv så langt borte som i Gunderup sogn.

Men Lykkernes tid på Buderupholm var snart forbi. Allerede 1614 måtte Christoffers søn Iver afstå gården, der i de følgende år har en række forskellige ejere, bl. a. Johan Brockenhuus, Axel Rosenkrantz, Mogens Høeg (Banner), Anne Lykke, Tøger Benzon og Niels Bjørn. Af disse har især de to sidste sat deres præg på gården, idet Tøger Benzon byggede gården helt om i 1730-31, og Niels Bjørn og hans hustru, Ide Cathrine Lassen, gennemrestaurerede hovedbygningen og fornyede ladegården. Også på kirken har sidstnævnte familie sat sit præg. På tårnet, der blev genrejst i forbindelse med deres bryllup, står endnu deres initialer samt årstallet 1761, men også indeni blev der restaureret og forbedret.

Alt i alt står det nok fast, at med disse to mennesker når Buderupholm sin storhedstid. Senere gik det tilbage, og i 1826 måtte statskassen overtage gården, og der udskiltes 1300 tdr. land, som blev gjort til domæneskov.

Men tiden var løbet fra de store godser, og selv om avlsgården fornyedes i 1909, lod skabnen sig ikke vende. I 1910 frasolgtes Teglgården, og i 1933 blev avlsgården revet ned og jorden udstykket, og hovedbygningen er i dag det eneste, der kan minde os om fordums stolte tider.

Også den gamle Buderup by er væk. Kun kirken står tilbage, men på de marker, der engang hørte til gårdene i Buderup, ligger der nu et halvt hundrede små moderne enfamilieshuse og nogle få ejendomme. Mon dette kan blive til et nyt Buderup med et nyt fællesskab om den gamle kirke, den, der har historie og værdighed.

Tanken var måske værd at overveje. Der er i hvert fald en dybde i den, som meget af vor tids byplanlægning mangler.

Th. Larsen

BUDERUPPHOTM idag

SAGT OG TROET.....

Ved *Torstedlund* er der meget Spøgeri. A har tjent der i 3 Aar og ved noget af det at sige. Lige nord for Gaarden er der et Led, der kaldes det blaa Led, og der er et Barn blevet dræbt. De kan høre, det græder der hver Juleaften. Der skal ogsaa en anden være bleven myrdet der. Naar en kommer kjørende ved Nattetid der igjennem, kan det passere, at alle Skaglerne gaar midt over, og det er ogsaa passeret der for mig. I gammel Tid er en Pige bleven indmuret i Gaarden, og hendes Broder kommer en Gang imellem kjørende om Natten for at frelse hende. Mange har løbet ud efter den Vogn, og det har a ogsaa, men saa er der ingen Ting. Det spøger ogsaa paa Loftet over Hestestalden, og naar en Karl kommer derop for at rage Hø ned, saa kan det hænde, at han kan blive klemt der oppe. Saadan skete det med en Karl, som a kjendte, og han laa der i tre Timer, inden han kunde komme til sig selv igjen. Der staar om Natten en Rad Spande udenfor Mejerihuset inde i Gaarden, og saa kan det lyde lige saa tydelig, som de falder ned, hver eneste én, men de er jo ikke faldne ned alligevel. Der er ogsaa en hvid Hoppe, som har været der i 22 Aar, og hver Julenat fra 12 til 5 bliver den saadan tumlet, at der ikke er et tørt Haar paa hende. Det passerede hvert Aar i den Tid, a var der, og saadan er det gaaet hvert Aar.

Jens Peter Jensen, Aarestrup. Testrup Højskole.

Aarestrup S., Hornum H.

Ovre i *Aarestrup*, vesten for Byen, der brændte ogsaa et Lys paa en Høj. Saa gik en Mand derud for at se, hvad det var, og da sad der et bitte Barn og sad og græd, og det havde ikke uden én Høse, den sad det og trak af det ene Ben og paa det andet hele Tiden. Saa vilde han have at vide, hvad det betydde, og det var da Arven, de havde narret Barnet fra, derfor havde de slaet det ihjel og begravet det der tilligemed Arven. Saa grov Manden ned paa Stedet og fandt Arven, det var en hel Del Penge i en jærnbunden Kiste, Læderpenge med Sølvnagler i. Barnet blev henne, og der brændte aldrig Lys mere. Der skal ogsaa være fundet af de Penge under Altøret i *Aarestrup Kirke*.

Søren Andersen, Bravistrup.

Der har ogsaa været en Strid mellem en Ejer paa *Torstedlund*, de kaldte Jon Madsen, og saa en Ejer paa *Norlund*, de kaldte Fru Kirsten. Hun var Enke, og de trættedes om Skjellet imellem deres Ejendomme. Hun havde en Mølle paa *Norlund*, som han skar Agselen over paa, idet han paastod, at den gik over paa hans Ejendom. Men saa for at vinde hans Sag, saa fik han nogle af *Torsted* Mænd paa hans Parti, og han fik dem til at tage af deres eget Muld i deres Træsko, og saa skulde de staa og sværge paa, at de stod paa *Torsted* Muld. De var jo bleven førte til det Sted, hvor de skulde staa, inden de kom til at aflægge Eden. Paa den Maade vandt Jon Madsen hans Sag, men Striden blev lige godt ved imellem dem, til de begge var døde. Der er en Dal, som de kalder *Vintønderne*, den gaar fra *Serie-Mose* ved *Konradsminde* og ned i Skoven, og der mødes de inde i Skoven paa hver sin Side af Dalen, siden de er døde, og raaber til hverandre. Fru Kirsten raaber: »Jon Madsen, her er Reb og ret Skjell!» og han raaber fra den anden Side: »Fru Kirsten, her er Reb og ret Skjell!» Saadan har Folk hørt endogsaa i vor Tid.

Aarestrup S., Hornum H.

Peder Simonsen, Sorup.

Det var i *Torstedlund* Skov, eller hvor det var, der var en Lindorm kommen ind i deres Sovekammer til Skovriderens. Vuggen stod paa Gulvet, og der laa et lille Barn i den, og Jagthunden var ogsaa derinde. Saa træffer Skovrideren at komme derind i det samme, og han ser Vuggen staa paa den avet Kant og vende Bunden i Vejret, og tilmed ser han, Hunden er saa bløje paa Hovedet og omkring Munden. Saa falder hans Mistanke jo paa, at Hunden havde split Barnet æd og ædt det, og i Ivrighed griber han hans Bosse og skod Hunden ned med det samme. Men da han fik Vuggen vendt omkring, da laa Barnet uskadt under den, og nu blev han jo saa ærgerlig over hans Hidsighed, at han havde nær gaaet fra Forstanden. Siden blev de og slov paa, det var en Lindorm, Hunden havde bidtes med for at redde Barnet. De kunde spore den, men den var da kommen væk lige i Tiden.

Peder Simonsen, Sorup.

For en 15, 16 Aar siden var a ved *Hæssum* Skole i *Hornum* Sogn at arbejde, sætte Glas ind og male. Saa gik a hjem om Aftenen, og da a kommer forbi nogle Høje paa *Hæssum* Hede, der kaldes *Folthøjene*, da hører a noget komme slæbende ved højre Side af mig, det lod ligesom en kom med et Stykke Møgfjæl, der slæbte med Enden paa Jorden. A vender mig lige om og siger: »Hvad Satan er det, der kommer her slæbende.» Ingen Ting saa a, men strags kom a i Grøften, og Glasset, a gik med, gik i Stykker. Saa satte a mig lige og bad min Herrens Bøn, og saa kan det nok være, a skred hjem ad i en Part. A har siden Respekt for at komme den Vej om Aftenen. Der er for Resten flere, der har mærket noget der. Folk vilde jo gjøre Nar ad mig, naar a fortæller, hvordan det var gaaet mig, men saa fik de lige godt at vide, at der var Skidteri der.

Peder Bærtelsen Bojer, Sorup.

O. Hornum S., Hornum H.

En Gang var a henne ved en Søster i *Mølgaardshusene* paa Ridemands Møllens Mark, *Hornum* Sogn. A gik derfra om Aftenen med min Kone og min Søn Anders, og han rendte et lille Stykke forved os. Da vi kom hen forbi et Hus, der kaldes *Kragedal*, saa ligger der en Høj et bitte Stykke sydvest for Huset, og tæt ved laa en stor Graasten. Ligesom nu Drengen løb, saa kom han tilbage og tog mig i Haanden og sagde: »Aa, Faaer, Faaer, sikke bitte nogle der render henne ved den Sten og dandser med røde Luer paa, og se, nu faldt der to over hverandre. Maa a ikke løbe hen og lege med dem?» A kunde ingen Ting se og sagde til Drengen: »Aa, Sludder!» og saa gik vi videre. Han forsikrer endnu den Dag i Dag, at han saa dem, det er ikke uden en halv Time siden, vi havde snak om det.

Peder Bærtelsen, Sorup.

Min Husbond, Søren Johansen i Oplev, fortalte mig saaledes: I ældre Tid, da Skolen i Aarestrup stod ved den nære Side af Kirkegaarden, og der var Indgang fra Degnens Bolig til Kirkegaarden, hvor der var en udbygget Kvist, som udgjorde Forstuen, da kunde det jo træffe for den Degn som for andre, at han skulde op om Natten og hen i Yderdøren at lade hans Vand. Da træffer det en Nat ved Midnatstid, som han ogsaa kommer op, te han kan staa i hans Dør og se, Vaabenhusdøren springer op, og to menneskelige Skikkelser kommer der ud af den, den ene efter den anden. Den forreste gjorde saa Front imod ham, der kom efter, og de giver dem til at hugge sammen med Sværd, og hvad de havde at hugges med. De havde hver sit Sværd, og det varte ikke længe, inden han faldt, der kom sidst ud. Saa siger den anden: »Saa du det, Per Klavsen, ham overvandt al« og strags var det hele væk. Per Klavsen, det var Degnens Navn.

Feder Simonsen, Sorup.

Aarestrup S., Hornum H.

I *Gravelv* havde de en Skifting. Fik det Raad at hede Ovnens . . . . Tog Drengen i én Arm og ét Ben og lod, som hun vilde smide den ind. Saa kom Bjærgkonen. »Skam dig, a har været meget bedre ved din, end du ved min, der har du dit eget Barn igjen.«

Somme troede, at det bragte Lykke til Gaarden at være god ved Skiftingerne. Et Sted fik Konen det Raad at sætte noget sært for den for at blive klog paa, om han virkelig var en Skifting. Deres So lagde Grise. Tog én og stegté, satte den ind og løb saa ud med de Ord: »Her har du en Pølse, bitte Per!« Da Skiftingen havde set lidt paa den, sagde han: »Lille Pølse, har du Ben, har du Tryne? nu er a saa gammel, te a har set de første Træer gro op i Røld Skov, men aldrig har a set en Pølse med Ben og Tryne.« C. Brøgger.

HVAD MAN DOG SIGER...

Retsbevistheden var næppe mindre før i tiden, end den er i dag, men normerne for menneskelig samkvem var anderledes, og tingbøgernes referater af affærer kan nok til tider synes noget besynderlige for os i dag. Her er en "affære":

Det var den 10. december i året 1722, en torsdag aften iøvrigt, at tinghører Jørgen Nielsen Dael fra Ferslev var på vej hjem fra tinge. Mødet havde den aften først været afholdt om aftenen, hvorfor det var mørkt og lysene allerede tændt i Bonderup, da han nu trådte ud på de uoplyste stier.

Her fik vandringsmanden øje på Kjeld Bøg fra Guldbæk samt dennes karl, som kom ud fra Madses gård og derfra satte kurs mod sættefoged Niels Poulsens ejendom. Jørgen Nielsen følger efter, og da han kom ind i Nielses stue så han, at Kjeld og Anders stod og rev Niels i håret, samtidig med at de fik hældt nogle verbale sandheder ud over ham.

(fortsattes s. 9)

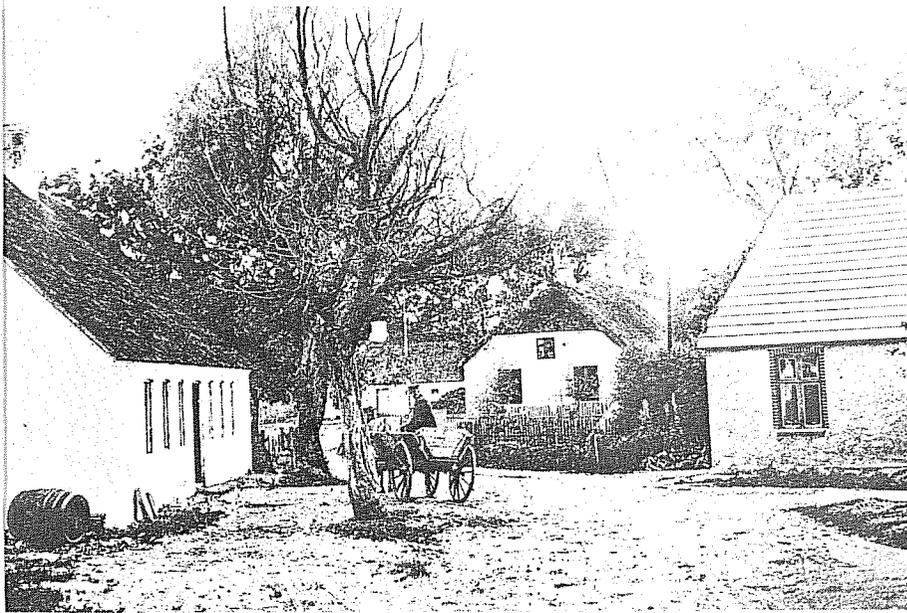

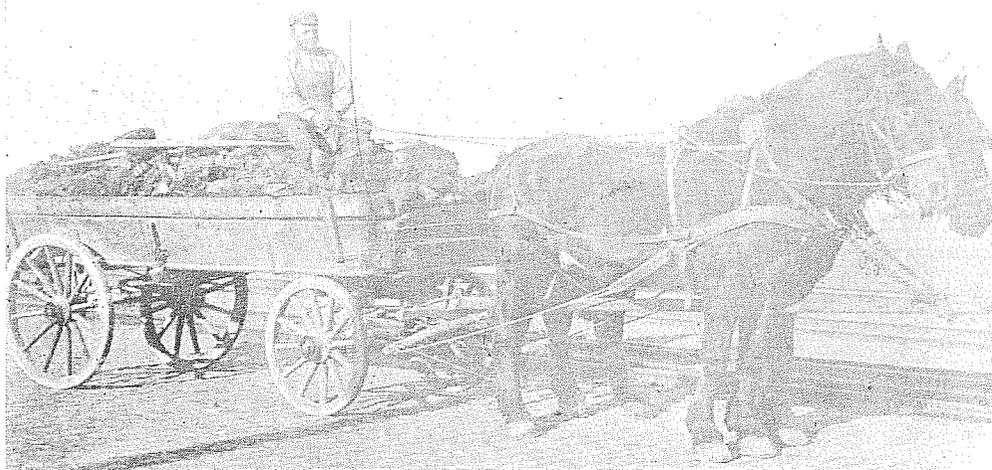
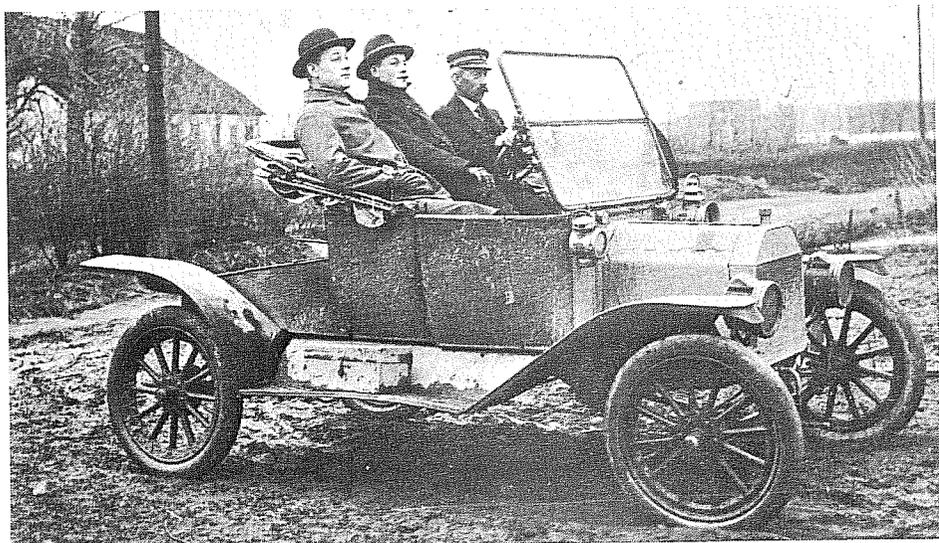
GAMLE BILLEDER fra egnen:

Øverst ses Øster Hornum, ca. 1915. Harrildvejen er endnu ikke brudt igennem. I baggrunden galgehøj og Guldbækvejen.

I midten Årdestrup med kirken i baggrunden - og konen med sit strikkesøj vil være kendt af mange som "Rakker-Else", eller Else Kristoffersen, som hendes døbenavn var.

Nederst ses Abildgård taget ca. 1895. Drengen på hesten længst til venstre er Anæus Kvist, borgmesterens far.

GAMLE BILLEDER fra egnen:

Øverst Jernbanegade i Støvring omkring århundredskiftet. Bilen i midten tilhørte læge Gundel fra Haverslev. Manden til venstre er smed Marius Christensen, Sønderup, og den uniformerede herre ved rattet er landpost Søren Hansen, Sønderup. Nederst ses fragtvognen mellem Suldrup og Støvring, ca 1910. Kusken er Christen Jensen, Suldrup.

Hvor meget der nu er passeret er lidt svært at få hold på, for vi hører, at Kjeld Bøg efter sit åbenbare overfald på værten har overnattet i gården, for næste morgen påny at overfalde denne. Vidnet var også denne gang tilstede og overvarer at den arme Niels bliver overfaldet i sin seng med de groveste skældsord.

Man kan nok undres over, at Niels Poulsen har ladet sine overfaldermænd overnatte i gården, for så næste dag at lade dem fortsætte deres optræden, og måske er der et og andet i vidnesforklaringen, der halter her. Maren Christensdatter, der tjente til Niels Poulsens har derfor også en forklaring, som vi i hvert fald bør tage for lige så gode varer. Den gik ud på, at Kjeld Bøg om aftenen sad i Nielses stue sammen med flere andre og snakkede. På et eller andet tidspunkt kom Kjeld op at skændes med værten, hvorefter karlen Anders kom til fra den anden stue og sagde: "I plejer ikke at tage imod så mange ord, slå ham på kjæften, det djævelen fare i ham".

Det var dengang særdeles hårde ord. Lidt efter gik Kjeld og karlen ud og kom noget efter tilbage, Kjeld med en vognkæp i hånden, som han havde fundet i Niels Poulsens slæde. Denne kæp fik de tilstedeværende hurtigt taget fra ham, men Kjeld listede ud igen og fik fat i endnu en vognkæp, som han skjulte under kjolen. Denne fik man dog også vristet fra ham, hvorefter han for på Niels og rev ham i håret.

Åbenbart fik man parterne skilt ad og dysset til ro, hvorefter værten lagde sig, og Kjeld og hans karl blev siddende i stuen.

Næste morgen oplevede Maren, at Kjeld gik ind til Niels, der endnu lå i sin seng, og sagde til ham: "I holder et drikkehus, et dobbelhus og et morderhus, og I er en skjælm". Niels svarede da, at han ville rejse sig og gå bort i fred, men da han kom ind i den anden stue, så han en fork, der lå på bordet, hvortil han sagde: "Hvad er det for en fork, jeg kendes ikke ved den, bær den ud, som har båret den ind". Kjeld Bøg tilstod da, at det var ham, der havde hentet den ind i stuen.

Mere får vi ikke at vide om affæren, og der er jo egentlig ikke meget kød på den. Måske havde Kjeld fra Guldbæk et horn i siden på sættefogeden fra Bonderup, måske havde han fået et par glas for meget hos Mads, måske var han blot stridbar. Når vi alligevel hører om episoden, er det fordi Niels Poulsen stævner Kjeld for tinget, og da dommen skal lyde, prøver Kjeld at undskylde sig med, at han er nede på Løvelkanten og derfor ikke kan være tilstede, men Niels får alligevel skovlen under ham. Kjeld må betale sagsomkostningerne, som "kan være 2 sletdaler i det ringeste".

Kjeld må naturligvis samtykke, forlig blev indgået, hvorefter de "tog hinanden i hænderne, og gjorde Kjeld Bøg derfor løfte, at han ikke skulle øve noget utilbørligt efter denne dag imod Niels Poulsen, uden tilgIVEN årsag".

(Fleskum-Hornum Herredens justitsprotokol 7. jan. 1723, LA)

UDE OG HJEMME.

BEKJENDTGJØRELSE.

S. C. W. KNUDSEN,

Vognfabrik,
Nørregade 35, Kjøbenhavn K.
anbefaler

Barnevogne,
Legevogne,
Sygevogne
i største assorteret Udvælg.

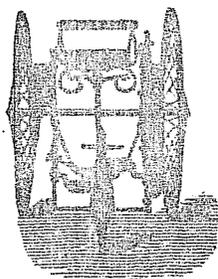
Fra

J. E. KNOCK & Co.

15 Bredgade 15

udsælges en meget stor Del overtagne Mobler (ikke brugte) til langt under Fabrikspriserne.

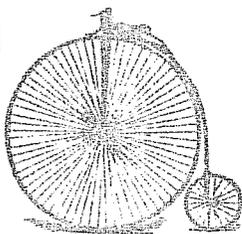
BEKJENDTGJØRELSE.

Alfr. Christensens
Tricycle & Bicycle
Forretning.

Østerbrogade 1.

Lageret er stædse
forsynet med et stort
Udvælg af Tricycler og
Bicycler til forskellige
Priser.

Krystalklart rent Drikkevand!

Kuntze & Co.s Husholdnings-Vandfiltre.

Udlejes
mod en aar-
lig Leje af
10 Kr., og
3 Kr. for
Opsætning
en Gang for
alle.

For den-
ne Leje ved-
ligeholdes
Filtrets fuld-
stændig kraf-
tige Rens-
ningsevne
ved jevnligt
Filsyn.

Disse Filtre anbringes direkte ved Vandledningen i Kjøkkenet.
Portable Vandfiltre til Landbrug, hvor Vandledning ikke findes,
sælges for 30 Kr.

Anbefalede af hele Pressen!
Attester etc. franco paa Begjær.

Generalagenturet: Kuntze & Co.

Knabrostræde 3.

Ægte arabisk Mokka Kaffe,

160 Ore pr. Pd. brændt og malet,

Ægte Java Kaffe, br. & malet, 140 Ø. pr. Pd.

Ægte Brasil Kaffe, br. & malet, 90 Ø. pr. Pd.

Med sædvanlig
Kabart til
Forhandlere.

Louis Hansen,

Ved Stranden 2 (skraas for Holmens Bro).

Selskabet i Sommerferien til
Thüringen, Nürn-
berg, Frank. og Sachs. Schweiz etc.
II Kl. Jærnbane 100 Kr. Progr faas
hos Branddirekt. Frost i Kolding.

Tandklinik.

Jeg tillader mig at underrette
mit ærede Klientel og Publikum
om, at der paa min Tandklinik

Tordenskjoldgade 9, 1. Sal,

fra Torsdagen den 10de Maj er
indført Bedøvelse — til Opnaaelse
af fuldstændig smertefri Tandope-
ration — daglig Kl. 3.

Denne vil dels — væsentlig hvor
store Indgreb ere nødvendige —
foretages som Bedøvelse ved Æther-
indånding, der i Sammenligning
med andre Bedøvelsesmidler frem-
byder væsentlige Fortrin, dels — ved
ganske kortvarige Operationer —
som Bedøvelse ved Kvælstofforilte.

Kjøbenhavn, d. 9. Maj 1883.

Ærbødigst

Sophus Sørensen.
(Bisdrichsens Eftf.)

[Faint, illegible handwritten text covering the entire page, possibly bleed-through from the reverse side.]

Der er ingen tvivl om, at Hornum herreds ting oprindeligt er blevet afholdt på, -eller rettere ved siden af tinghøjen syd for Guldbæk, ved den gamle Viborgvej.

Da man vel engang i 16-tallet opdagede, at bureaukratiet krævede stadig større forbrug af papir, og vel også blev mere indstillet på komfort, rykkede man indenfor i nærmeste ejendom. Peter Kvist's gård var der næppe dengang, så det nærmeste måtte blive Guldbæk, hvor man fandt husly en gang om ugen, når man skulle gøre ret og skel.

Jeg havde nær sagt "ved kommunalreformen i 1688" men mener naturligvis herredsreformen i 1688 lagde man et par herreder sammen, hvorved man sparede en foged og en skriver (man var dygtigere dengang), og Hornum herred blev lagt sammen med Fleskum. Tingstedet blev flyttet til Bunderup, som lå lige på herredsgrænsen, men alligevel bekvem for folk fra Hornum herred.

Her holdt man åbenbart til indtil 1734, hvor det lykkedes for byfogeden i Nibe, Søren Aagesen, og byskriveren Peder Stub at få overtødet kongen om, at det var meget bedre, hvis man for fremtiden holdt ting i Nibe.

Motiverne til at flytte tinget til købstaden kan man naturligvis gruble over, men når de to herrer argumenterer med, at ganske vist er vejen lidt længere for dem fra Fleskum herred, men at det for Hornum herreds beboere vil betyde en lettelse, så er det en lidt for løs omgængelse med sandheden og de geografiske begreber. Det tæller straks mere, når de nævner, at Nibe by jo har et tinghus, hvad man ikke har i Guldbæk, der var det oprindelige tingsted.

En historisk reform blev måske således på grund af to herrens magelighed klareret med et kongebrev "givet på vort slot Friderichsberg, den 19. februar, anno 1734."

Kongebrevet er indført med en smuk gotisk skrift i tingbogen, og hvis man vil tilegne sig denne skrift, kan man jo passende øve sig på Peder Skrivers håndskrift. Det er ikke den ovenfor nævnte Peder Stubs klo man ser. Han havde lovlig forfald, på grund af "svaghed."

HVAD BEDSTEFAR FORTALTE.

Frederik Langdahl i Hjeds, der døde i efteråret i en meget høj alder, holdt meget af at fortælle. Noget havde han hørt, men meget af det var selvoplevet. Her er et par prøver:

Da broen over Hjedsbæk mølledam blev støbt, var der 8 vejmand i gang med at blande cement, og til at lede det hele var der ansat en meget galsindet vejassistent.

Vejassistenten havde bekvemt anbragt sig på en stol ved siden af den kommende mølledam, og her kunne han overvåge arbejdet og skælde ud på arbejderne.

Blandt disse var der imidlertid en opvakt fyr, der fik stukket et brædt ind under assistentens stol og vipet ham i vandet, hvortil denne råbte: "Jamen Vor Far i Himlen, hvordan er det også a arme mand kommer i vej".

Så måtte manden ind på kroen et par timer for at tørres, -og så var man jo bekvemt af med ham så længe.

I 1891 stod der 2 karle og tærskede med plejl i laden til Øster Hornum præstegård, da der pludselig blev banket på ladeporten og råbt: "Brand".

Da de 2 kom ud blev der ringet med kirkeklokken, og byens brandsprøjte blev trukket sønder ud ad byen, og da man nåede til Hornumgård så karlene, at det brændte i Hjeds hede.

Så vendte karlene om og gik hjem igen.

Samme brand tog en meget stor del af heden, og herude boede en mand, der hed "Krøn Sællænder". Han havde dagen før været så heldig at tigge sig til et stort knippe halm. Det fik han nu op på ryggen, og rendte så rundt i heden, idet han råbte: "Mon det kommer herom".

EEEEEEEEEE

I slutningen af forrige århundrede fik amtsvejinspektøren fra Ålborg anskaffet sig en ny cykel, og en dag var han ude på vejene for at inspicere arbejdet de forskellige steder.

Et sted kom han til en bro, og da han ville se broen underneden, så bad han en vejmand om at holde cyklen så længe.

Vejmanden var imidlertid af jysk æt, så han rev huen af og spurgte inspektøren: "Ska' a vand' højsten, hr. Inspektør?" -hvortil denne fortørnet svarede: "Nu tror jeg vejmanden bliver tåbelig".

Dagen efter blev vejmanden fyret

Spinde sidan

KogeBog.

XC. Et Perser Guinehoffuet eller Kalfuehoffuet.

Sud det megit bløt/ løg Beene vel vdt/ spød det siden i en Morter/ og giff der iblant nogle Huedebrød eller simle/ rede det til med adskillige Dretter/ og giff smaa Rusiner der iblant/ oc smaa skaarne Mandel / salt det/ leg det imellem to reene bredder/ oc leg en steen der offuer/ at det tryckis smuct sammen/ siden kand du skære det i Skiffuer/ oc gipse et brunt eller gul saad der paa/ oc lad det stude med/ giff det saa op.

XCI. Gallart aff Kalfuefødder/ Drefødder/ eller andre.

Sud dem først reen aff/ oc gipse der offuer et got saad aff Bijn oc Edike/ oc giff Dretter der vdi. Naar det er sammenløbet/ saa giff det her frem.

LXXIX. Høns met Peberrod.

Sud først Hønset i reent vand/ at det bliffuer smuct mør oc bløt / tag Peberroden/ oc skær den i smaa stycker/ eller riff den paa et riffuejern/ spød en haandfuld skalede mandel/ oc meng der iblant/ gipse saa dette til maade/ icke fortpent eller fortyckt. Leg saa bagede Simleskiffuer paa et Fad/ leg Hønset der offuer/ oc giff saa denne Peberrod der offuer.

LXXX. Unge Høns met Pommeranker.

Sud først Hønset i Vand. Naar det er spødet/ saa lad Vandet fra / oc giff god Bijn der paa igien. Tag Pommeranker/ skal dem/ leg dem i Bijnen til Hønset/ sæt til Ilden/ oc lad saa en opspød / Gipse det siden til med vrter/ Sanelbard/ Ungefær/ Muskater/ Muskateblomer/ Saphran oc sucker. Giff det en spød smag/ oc salt det til pas.

Helt i tråd med foreningens formålsparagraf må en af de første opgaver for foreningen naturligt blive, at prøve på at få samlet sammen på historisk materiale, som måtte ligge rundt omkring i kommunen. D.v.s. at man skulle prøve på at få samlet skriftlige ting, som kunne liggè hos private, ting som har historisk interesse.

Vi har alle i vore skuffer liggende billeder og papirer, som vi ikke nænner at smide væk, ting som måske ikke lige i øjeblikket synes at have interesse for en selv, men som målt med historiens målebånd måske alligevel kan have interesse for eftertiden.

Den slags har man andre steder længe haft øje for, og idag findes der landet over mere end 100 LOKALHISTORISKE ARKIVER, der opbevarer de ting, som man let ellers smider væk, når man får en oprydningssdille.

LOKALHISTORISK FORENING har derfor henvendt sig til kommunen, som har stillet sig meget velvillig, og er gået ind på tanken om at oprette et LOKALHISTORISK ARKIV FOR STØVRING KOMMUNE. Foreløbig er det tanken, at arkivet skal holde til i lokaler på loftet af Øster Hornum skole, og de første skridt er allerede taget. På billedet herover ser man arkivets medarbejdere i gang med at sætte arkivalier på plads.

De første ting til arkivet er altså allerede kommet, men det er vigtigt for at man skal kunne opbygge en god samling, at så mange som muligt viser sagen interesse. For derfor at få et indtryk af, hvad man opbevarer i et lokalhistorisk arkiv, skal vi nævne nogle af de ting, som kan komme på tale:

Gamle billeder af personer, bygninger og landskaber, men desuden skriftlige optegnelser af snart sagt alle slags, f.ex. fagforeningsbøger, næringsbreve, breve, dagbøger, stamtavler, slægtsoptegnelser, scrapbøger, skøder, fæstebreve, forpagtningskontrakter, ejendoms papirer, tegninger, kørt, foreningsprotokoller af såvel eksisterende som hændede foreninger osv. osv.

Nogle mennesker er af forskellige grunde ikke meget for at give slip på deres private arkiv, og det må man naturligvis respektere. Alligevel vil man på arkivet være interesseret i blot at se hvad folk liggè inde med, -og evt. bede om lov til at fotokopiere. Arkivet vil også gerne være folk behjælpelig med at "oversætte" gamle breve, som måske er skrevet med gotisk skrift, og derfor uforståelige for nutidens mennesker.

Vi henvender os derfor til alle om at være med til at opbygge et arkiv for hele kommunen, så eftertiden får et godt materiale om den tid der er væk. Har du noget liggende, som alligevel skulle have været brændt, så lad os se det først. Vis det til en i bestyrelsen, eller til skoleinspektør Henry Sørensen, Øster Hornum, eller til sekretariatschef Chr. Andersen, kommunkontoret.

FRA FORENINGEN:

"HANEN"
Udgives af STØVRING KOMMUNES
LOKALHISTORISKE FORENING, hvis
formål det er at "styrke og
vedligeholde interessen for Støvring
kommunes historie".

Alene en sådan formålsparagraf kan nok give en og anden noget at spekulere over. Er det overhovedet muligt at prøve at spænde over et så stort område som hele Støvring kommune?

Vi tror på, at det kan lade sig gøre. Om det administrativt kan lade sig gøre i 1973 vil vise sig, men historisk er vi næsten sikker på det. Selvom denne sammenbringer af gamle kommuner kan synes en og anden besynderlig, så er vi sikker på, at disse ligger hinanden så nær i historie, at de på en eller anden måde kommer hinanden ved. Hvis denne tro ikke var til stede, så var foreningen næppe opstået.

Ideen med dette tidsskrift, - hvis man tør kalde det for et sådant - er at bringe nyt fra foreningen, men måske endnu mere at bringe historisk stof fra kommunen til glæde for forhåbentlig en stor kreds af borgere.

Det er naturligvis foreningens håb, at så mange som muligt vil slutte op om foreningen. Det er bl.a. derfor vi vil prøve at udsende dette skrift. Så derfor: Hvis du kender en eller anden, som gerne vil være med, så lad Peter Langdahl det vide på tlf. 37.81.40, og vedkommende vil straks modtage "HANEN". Skriftet koster i løssalg kr. 12, men hvis man er medlem (for kr. 10), så er det gratis. Der er altså penge at tjene - skattefrit!

Hvis der skulle være optaget, så består bestyrelsen iøvrigt af:

Poul Christensen, tlf. 38.52.21

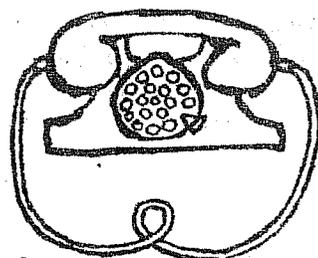
Peter Langdahl, tlf. 37.81.40

Thorkild Larsen, tlf. 37.13.63

Marie Meldgård, tlf. 37.50.87

Martin Sørensen, tlf. 38.51.23

- og alle modtager gerne nyindmeldelser.

"Lad være at skubbe, jeg er på vej hen for at ringe til Peter Langdahl, jeg vil da også være medlem af foreningen."